

Nr 442.

Av herr **Brädefors m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 263 med förslag till civilt avlöningsreglemente.*

Det i propositionen framlagda förslaget till nytt avlöningsreglemente för statstjänarna bygger i allt väsentligt på 1936 års lönekommittés betänkande. Förslaget innehåller visserligen en del förbättringar, men kan därför inte med skäl betecknas som tillfredsställande för den stora massan av lägre statstjänare. Framförallt gäller detta omdöme de föreslagna lönebeloppen, som icke medge de statsanställda i de lägre graderna en tryggad utkomst. Den stora massan av statstjänarna är placerad i 5:e lönegraden (stationskarlar, banvakter, brevbärare, tullvakter, kustbevakningsbiträden m. fl.). På billigaste ort bli enligt förslaget begynnelselönerna för dessa befattningshavare 2,466 kronor om året plus rörligt tillägg, som med nu gällande indextal är 3 %, samt på dyraste ort (Stockholm m. fl.) 3,282 kronor jämte rörligt tillägg. Detta utgör i runt tal resp. 212 och 282 kronor i månaden. Denna lön kommer nämnda befattningshavare upp till efter att ha varit icke-ordinarie med ännu sämre löner och arbetsförhållanden under 7—10 år. Först sedan den ordinarie anställningen innehafts i minst 12 år, d. v. s. efter 20—25 års anställning i statens tjänst, nås en slutlön på billigaste ort av 259 kronor i månaden och på dyraste ort 345 kronor. På dessa löner skola befattningshavarna hålla sig med uniformer av fastställd modell och dessutom erlagga dryga pensionsavgifter. Då befodringsmöjligheterna äro synnerligen små, kan den stora massan av statstjänare icke under hela sin tjänstetid uppnå högre löner än vad här angivits.

Ingen kan med skäl påstå, att dessa löner medge en tryggad utkomst. Under den långa icke-ordinarietiden ha de lägre statstjänarna åsamkat sig betydande skulder, framför allt därför, att tjänstgöringen ofta avbrytes av längre eller kortare perioder av arbetslöshet. Men ännu krassare framstår de lägre statstjänarnas missgynnade ställning vid en jämförelse med befattningshavare i kommunal tjänst. Här skall endast anställas jämförelse med en grupp, vilkens arbetsuppgifter och ansvar i varje fall inte kan anses vara av högre kvalitet, än vad fallet är beträffande de statstjänargrupper som här nämnts. Det gäller distriktskonstaplarna vid polisverken i Stockholm och Göteborg.

En distriktskonstapel vid polisen i Stockholm har en begynnelselön av 374 kronor i månaden plus 20 kronor i månaden i beklädnadsersättning eller sammanlagt 394 kronor. I slutlön erhåller han kronor 489:50 i månaden. Han har alltså 112 kronor i månaden mera i begynnelselön och kronor 144:50 mera i slutlön än vad stationskarlen i Stockholm får enligt kommitténs förslag. En poliskonstapel i Stockholm har 49 kronor mera i månaden i begyn-

nesselön, vilken han erhåller efter endast några års anställning, än vad stationskarlen erhåller i slutlön efter 20—25 års tjänstetid.

I Göteborg har en distriktskonstapel 400 kronor i slutlön jämte fri uniformsbeklädning. Meningen är att inom kort höja polisens löner, varigenom avståndet mellan dessa kommunala befattningshavare och stationskarlarna i Göteborg säkerligen kommer att uppgå till omkring 100 kronor i månaden.

Efter alla de löften som av statsmakterna under en lång följd av år givits statstjänarna om en förbättring av deras ställning, löften som av olika skäl icke uppfyllts, är det givet att besvikelsen är allmän bland de lägre statstjänarna, som hittills tålmodigt funnit sig i det ständiga uppskjutandet av deras lönerreglering. De hade väntat sig en betydligt mera tillfredsställande löneförbättring än den som nu bjudes. Statstjänarna är inte heller ensamma om sin uppfattning i detta avseende. Av de myndigheter, som yttrat sig över lönekommitténs förslag, har sålunda tullstyrelsen bl. a. anfört följande:

»Det förslag till lönerreglering, som nu föreligger, kan icke sägas fullt tillfredsställa de önskemål med avseende å en förbättring av löneställningen i olika grader, varåt styrelsen tidigare givit uttryck. För vissa lönegrader innebär det nya förslaget i jämförelse med 1930 års förslag en mindre gynnsam löneställning.

Med hänsyn emellertid till det nu framlagda förslagets obestridda förtjänster i övrigt och inte minst angelägenheten av att tjänstemännen utan ytterligare dröjsmål få sin löneställning mera tryggad, än den varit under den gångna provisorieperioden, förordar styrelsen att förslaget, utan uppskov för mera ingående ytterligare utredningar, i huvudsak lägges till grund vid fastställandet av nytt avlöningsreglemente. *Styrelsen ifrågasätter dock, att därvid måtte tagas under överbägande, huruvida icke statsfinansiella och andra hänsyn må kunna medgiva någon höjning utöver vad förslaget innehåller.*»

Vi hävda därför, att en höjning av de föreslagna fasta lönerna i löneklasserna 1—12 med 15 kronor i månaden och i löneklasserna 13—16 med 10 kronor i månaden icke kan på något sätt anses vara oskälig, utan innebär endast att statsmakterna till någon del kompensera de lägre statstjänarna för de förluster som åsamkats dem genom det långa förhållandet av deras lönefrågas lösning.

Av lönekommitténs och Kungl. Maj:ts förslag framgår, att den sunda och riktiga reallöneprincipen, enligt vilken lönerna bestämmas med hänsyn till levnadsomkostnaderna, skall skjutas i bakgrunden till förmån för marknadslöneprincipen. Under motivering av, att det inte »finns någon anledning, varför icke statstjänarna skulle bära sin del av bördan av en dyrtid av den art, som inträffade som en följd av världskriget», föreslås, att om indexet stiger 20 % över utgångsläget (indextalet 156), så skall frågan om fortsatt tillägg vara beroende av statsmakternas prövning. Dessutom skall den »fasta» lönen kunna reduceras med upptill 5 %, för den händelse levnadsomkostnaderna falla minst 10 % under utgångsläget. Slutligen föreskrives, att för stegring av levnadsomkostnaderna utöver utgångsläget skall givas, icke full, utan tre

fjärdedels kompensation. Statstjänarna skola alltså bära en 25-procentig »andel i dyrtidsbördan».

Dessa förslag innebära i ganska avsevärd utsträckning ett knäsättande av marknadslöneprincipen. Mot denna princip hävda vi, att lönerna såväl inom statstjänsten som på allmänna löne marknaden böra bestämmas med hänsyn till levnadskostnaderna. Ingen kan med skäl påstå, att människor, som befinna sig vid existensminimum, skola vara skyldiga att underkasta sig uppoffringar till förmån för de bättre situerade i samhället. I konsekvens med denna vår uppfattning påyrka vi, att de restriktioner, som nu föreslås beträffande det rörliga tillägget, slopas och att den föreslagna »säkerhetsklausulen», som ger statsmakterna möjlighet att reducera de fasta lönerna, uteslutes.

Beträffande barntilläggens avveckling ha vi i en annan samtidigt härmed ingiven motion framfört våra synpunkter och yrkanden, varför vi inskränka oss till att hänvisa till densamma.

På ovanstående grunder hemställles:

att de i Kungl. Maj:ts proposition nr 263 föreslagna lönebeloppen för löneklasserna 1—12 höjas med 180 kronor per år och för löneklasserna 13—16 med 120 kronor; samt

att paragraf 30 i förslaget till civilt avlöningsreglemente erhåller följande lydelse: »Rörligt tillägg utgår, då levnadskostnadstalet utvisar ökning i förhållande till 1935 års genomsnittliga levnadskostnadsnivå med fyra enheter eller mera, och utgör *fyra* procent å avlöningen för varje mångfald av fyra, vartill ökningen uppgår.»

Stockholm den 21 april 1938.

J. H. Brädefors.

K. E. Senander.

S. Rönn-Christiansson.

H. Hagberg.

Axel Nordström.